

OBČIANSKA NÁUKA – päťročné štúdium

CHARAKTERISTIKA PREDMETU*

Predmet náuka o spoločnosti je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebapoznávaniu a poznávaniu osobností druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

CIELE PREDMETU*

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- schopnosť naučiť sa učiť.

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebaopoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v politických, právnych a ekonomických faktov tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- osvojovaní si základov ekonomickej gramotnosti, dôležitej na orientáciu v zložitých podmienkach modernej trhovej ekonomiky a k orientovaniu a rozhodovaniu sa v rôznych situáciách na trhu,
- získaniu základných vedomostí o formách a nástrojoch politiky zamestnanosti a trhu práce, ktoré mu umožnia základnú orientáciu o uplatnení sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle,
- zvládnutiu základného kategoriálne-pojmového aparátu filozofie,
- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,

- rešpektovaniu a uplatňovaniu mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratiu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

* prevzaté z inovovaného štátneho vzdelávacieho programu

Súčasťou tohto materiálu je aj zaradenie prierezových tém platných pre gymnáziá:

- 1 - osobnostný a sociálny rozvoj
- 2 - environmentálna výchova
- 3 - mediálna výchova
- 4 - multikultúrna výchova
- 5 - ochrana života a zdravia

Zaradenie týchto tém k príslušným tematickým celkom má orientačný charakter. Príslušní vyučujúci majú možnosť prostredníctvom svojich tematických výchovno-vzdelávacích plánov upraviť a konkretizovať využitie týchto tém.

UČEBNÝ PLÁN

Názov predmetu	OBČIANSKA NÁUKA					
Stupeň vzdelávania	ISCED 3 – päťročné gymnázium					
Zameranie	bilingválne štúdium					
Ročník	I.	II.	III.	IV.	V.	Spolu
Počet hodín	-	-	2	1	-	3

RÁMCOVÉ UČEBNÉ OSNOVY

Tematický celok		Počet hodín	Prierezové témy
III. ročník		66 hodín (2 hodiny týždenne)	
1.	Človek a jedinec	11	Osobnostný a sociálny rozvoj
2.	Občan a právo	14	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova
3.	Občan a štát	13	Osobnostný a sociálny rozvoj Tvorba projektu
4.	Človek a spoločnosť	12	Osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, tvorba projektu, prezentačné zručnosti
5.	Základné ekonomické problémy	16	Osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, tvorba projektu, prezentačné zručnosti

IV. ročník		33 hodín (1 hodina týždenne)	
1.	Filozofia a jej atribúty	3	Osobnostný a sociálny rozvoj
2.	Dejinno-historický exkurz	27	Osobnostný a sociálny rozvoj, prezentačné schopnosti
3.	Religionistika	3	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova

UČEBNÉ OSNOVY

OBČIANSKA NÁUKA

III. ročník

Kľúčové kompetencie	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Počet hodín	Metódy a formy	Prierezové témy
<p>Utváranie vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí.</p> <p>Schopnosť učiť sa učiť.</p> <p>Realistické sebaopoznávanie a sebahodnotenie.</p> <p>Akceptovanie vlastnej osobnosti a osobnosti</p>	Človek ako jedinec	<p>Podstata ľudskej psychiky</p> <ul style="list-style-type: none"> - psychika - vnímanie, pozorovanie, pamäť, myslenie - učenie <p>Osobnosť človeka</p> <ul style="list-style-type: none"> - osobnosť - temperament - schopnosti - motívy a postoje - emócie <p>Psychológia</p>	<p>Poznať ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí a čo vplýva na jeho vnímanie a poznávanie.</p> <p>Vysvetliť prečo a ako sa ľudia odlišujú vo svojich prejavoch správania.</p> <p>Porovnať rôzne metódy učenia, poznať motiváciu konania osobnosti a uplatniť zásady duševnej hygieny.</p> <p>Identifikovať príčiny stresu a</p>	12	<p>Frontálne vyučovanie</p> <p>Výklad s využitím názorných pomôcok</p> <p>Individuálne vyučovanie</p> <p>Riadený rozhovor</p>	Osobný a sociálny rozvoj

druhých ľudí.		v každodennom živote <ul style="list-style-type: none"> - duševná hygiena - zdravie a stres 	uviesť dôsledky stresu. Využívať získané poznatky pri sebapoznávaní, poznávaní druhých ľudí.			
Pochopiť proces, podmienky a úlohu socializácie jednotlivca, charakterizovať význam sociálnej roly v živote. Analyzovať správanie sa človeka a skupiny v rôznych sociálnych situáciách. Charakterizovať základné princípy spoločenského života ľudí.	Človek a spoločnosť	<p>Proces socializácie</p> <ul style="list-style-type: none"> - socializácia - sociálne vzťahy - sociálne skupiny - sociálne roly - sociálne pozície - medziľudská komunikácia <p>Sociálne fenomény</p> <ul style="list-style-type: none"> - normy chovania - deviácie - sociálne problémy (kriminalita, extrémizmus) <p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcie rodiny - typy rodín - partnerské vzťahy, manželstvo, rodičovstvo 	<p>Uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch, Poznať, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín.</p> <p>Objasniť podstatu niektorých sociálnych problémov súčasnosti Popísať možné dopady sociálno-patologického správania na jedinca a spoločnosť.</p> <p>Vysvetliť rozdiely v jednotlivých typoch rodín.</p>	10	<p>Frontálne vyučovanie</p> <p>Tímová práca</p> <p>Príklady životných situácií a praxe</p> <p>Frontálne vyučovanie</p> <p>Tímová práca</p>	<p>Osobný a sociálny rozvoj</p> <p>Multikultúr na výchova</p> <p>-akceptovať kultúrne rozmanitosti</p>
Pochopiť vznik, vývoj a podstatu štátu. Analyzovať	Občan a štát	<p>Štát</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky štátu - formy štátu (geografia) - právny štát 	Rozlíšiť a porovnať historické a súčasné typy štátov (formy vlády). Popísať, akú funkciu plní v štáte ústava a ktoré oblasti upravuje.	15	Frontálne vyučovanie	<p>Osobný a sociálny rozvoj</p> <p>Multikultúr</p>

<p>znaky a funkcie štátu.</p> <p>Pochopiť a zhodnotiť pojem demokracia, analyzovať základné princípy demokracie.</p> <p>Charakterizovať politický systém a jeho zložky.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Ústava SR <p>Demokracia</p> <ul style="list-style-type: none"> - princípy - politický systém - voľby - volebné systémy - politické strany - nátlakové združenia 	<p>Vysvetliť, prečo je štátna moc v SR rozdelená na tri nezávislé zložky. Rozlíšiť a porovnať funkcie a úlohy orgánov štátnej moci SR.</p> <p>Vysvetliť podstatu demokracie, uviesť príklady nedemokratických foriem riadenia. Objasniť podstatu a význam politického pluralizmu pre život v štáte. Popísať spôsoby volieb. Vymenovať jednotlivé zložky politického systému a uviesť ich úlohu.</p>		<p>Práca s tlačou</p>	<p>na výchova</p> <p>Mediálna výchova</p> <p>Vytvoriť vlastný názor na základe prijímaných info</p>
<p>Vysvetliť podstatu práva.</p> <p>Objasniť podstatu právneho systému a jeho štruktúru.</p> <p>Analyzovať vzťahy upravené jednotlivými odvetvami</p>	<p>Občan a právo</p>	<p>Právo</p> <ul style="list-style-type: none"> - základné pojmy práva: normy, morálka, právo <p>Právo v každodennom živote</p> <ul style="list-style-type: none"> - právna spôsobilosť - právny systém SR, jeho usporiadanie, druhy právnych noriem - odvetvia práva: občianske, spôsobilosť 	<p>Vysvetliť rozdielnosť medzi morálnymi a právnymi normami.</p> <p>Charakterizovať právny systém. Uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj ako a kde sú zverejňované. Rozlíšiť zmysel a význam trestného, občianskeho a rodinného práva. Vysvetliť základné práva spotrebiteľa. Uviesť podmienky vzniku manželstva. Odôvodniť účel sankcií pri</p>	<p>14</p>	<p>Frontálne vyučovanie</p> <p>Skupinové vyučovanie</p>	<p>Osobný a sociálny rozvoj</p> <p>Multikultúrna výchova</p>

<p>slovenského právneho poriadku.</p> <p>Poznať orgány ochrany práva.</p> <p>Poznať vývoj úpravy ľudských práv.</p>		<p>na právne úkony, práva spotrebiteľa</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodinné - trestné, deliktuálna spôsobilosť <p>Orgány ochrany práva</p> <ul style="list-style-type: none"> - polícia, súdy, advokácia, prokuratúra, notariáty <p>Ľudské práva</p>	<p>porušení právnych noriem.</p> <p>Porovnať náplň činnosti orgánov právnej ochrany. Uviesť príklady právnych problémov, s ktorými sa môžu občania na nich obrátiť.</p> <p>Obhájiť svoje práva, rešpektovať ľudské práva druhých ľudí a osobne sa angažovať proti ich porušovaniu.</p>		<p>Riadený rozhovor</p> <p>Diskusia</p>	<p>Mediálna výchova</p>
<p>Charakterizovať jednotlivé typy ekonomík, zhodnotiť klady a nedostatky.</p> <p>Oboznámiť sa s pojmami, vzťahmi a základnými princípmi charakteristickým i pre trhovú (zmiešanú)</p>	<p>Základné ekonomické problémy a ich riešenie</p>	<p>Základné ekonomické otázky</p> <ul style="list-style-type: none"> - typy ekonomík - ekonomika SR <p>Trhový mechanizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekonomický kolobeh, základné funkcie a úlohy trhu, typy trhov - správanie spotrebiteľov – dopyt, správanie 	<p>Porovnať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok. Charakterizovať ekonomiku SR.</p> <p>Preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu. Opísať správanie sa subjektov trhu a rozhodovanie v rôznych situáciách na trhu.</p>	<p>15</p>	<p>Riadený rozhovor</p> <p>Frontálne vyučovanie</p> <p>Diskusia</p>	<p>Osobný a sociálny rozvoj</p> <p>Mediálna výchova</p>

<p>ekonomiku.</p> <p>Analyzovať výrobné faktory.</p> <p>Poznať zásahy štátu do hospodárskeho života.</p> <p>Pochopiť myšlienku medzinárodnej ekonomickej integrácie.</p>		<p>výrobcov – ponuka</p> <p>- proces tvorby trhovej rovnováhy a proces tvorby cien, trhová konkurencia</p> <p>Výrobné faktory</p> <p>Ekonomická úloha štátu</p> <p>Proces európskej integrácie</p>	<p>Vysvetliť a popísať podstatu výrobných vstupov – práca, pôda, kapitál.</p> <p>Vysvetliť úlohu štátu v trhovej ekonomike, popísať nástroje hospodárskej politiky štátu.</p> <p>Objasniť proces európskej integrácie</p>		<p>Frontálne vyučovanie</p>	
--	--	--	---	--	-----------------------------	--

OBČIANSKA NÁUKA

IV. ročník

Kľúčové kompetencie	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Počet hodín	Metódy a formy	Prierezové témy
Kriticky myslieť	Filozofia a jej atributy	Filozofia a mýtus	Poznať rozdiel medzi mytologickým a filozofickým poznaním Charakterizovať základné filozofické disciplíny- etika, logika, estetika Používať filozofické pojmy- ontológia, gnozeológia, idealizmus, materializmus, racionalizmus, empirizmus, voluntarizmus	3	Frontálne vyučovanie Prezentácia	Osobnostný a sociálny rozvoj
Spôsobilosť učiť sa učiť sa	Dejinno- historický exkurz	Filozofické otázky a základné filozofické disciplíny		27	výklad Práca z textom	
Analyzovať problémy		Úvod do dejín filozofie Predsokratické obdobie Milétska škola Herakleitos Eleátska škola Sokrates sofisti	Poznať filozofické učenie Milétskej školy, Herakleita, eleatov, Sokrata a sofistov, Objasniť pojem arché			
Kriticky myslieť		Klasické obdobie Platón Aristoteles	Platónov objektívny idealizmus Porozumieť učeniu o ideách na základe analýzy textu Aristotelov filozofický systém Vysvetliť podstatu Aristotelovej logiky a metafyziky			
		Helénske obdobie stoicizmus epikureizmus	Objasniť hlavné problémy			Osobnostný a sociálny rozvoj

<p>Učiť sa učiť sa</p> <p>Analyzovať problémy Vedieť vyjadriť svoj názor</p> <p>Analyzovať problémy Vedieť vyjadriť svoj názor</p>		<p>novoplatonizmus</p> <p>Stredoveká filozofia Patristika</p> <p>Scholastika Raná scholastika Vrcholná scholastika Arabská filozofia</p> <p>Renesančná filozofia Prírodovedné poznatky obdobia renesancie</p> <p>Nové názory na človeka a štát</p> <p>Novoveká filozofia 16.st.- 17.st.</p> <p>Učenie F. Bacona</p> <p>Racionalizmus a</p>	<p>stoicizmu a epikureizmu, novoplatonizmu. Pochopiť riešenie etických otázok jednotlivých helénskych škôl</p> <p>Opísať základné problémy vzniku kresťanskej filozofie a učenia A. Augustína</p> <p>Vysvetliť učenie T. Akvinského Porozumieť pojmu univerzálie, nominalizmus, realizmus Objasniť význam arabskej filozofie(Avicenna, Averroes)</p> <p>Poznať predstaviteľov: Kuzánsky, G. Bruno a ich prínos pre filozofiu a poznanie</p> <p>Zdôvodniť nový pohľad na človeka a štát v učení M. de Montaigne, Machiavelli</p> <p>Opísať zmeny vo filozofii v období 16.st.-17.st. Zdôvodniť, prečo je</p>		<p>Utvrdzovanie učiva</p> <p>Frontálne vyučovanie</p> <p>Práca s textom</p> <p>Frontálne vyučovanie</p>	<p>Osobnostný a sociálny rozvoj</p>
--	--	--	--	--	---	---

<p>Analyzovať problémy Vedieť vyjadriť svoj názor</p> <p>Čítať s porozumením</p>		<p>dualizmus a R. Descartesa</p> <p>Filozofia B. Spinozu</p> <p>Učenie o monádach W. Leibniza</p> <p>J. Locke</p> <p>Filozofia obdobia osvietenstva</p> <p>Filozofia D. Huma</p> <p>Osvietenecká filozofia Voltaira</p> <p>Montesquieu</p> <p>Encyklopedisti</p>	<p>gnozeológia kľúčovou témou Charakterizovať empirizmus F. Bacona a racionalizmus R. Descartesa, porovnať ich učenie Osvojiť si pojmy dualizmus, pluralizmus, monizmus</p> <p>Vysvetliť podstatu panteizmu B. Spinozu Objasniť učenie o monádach W. Leibniza Vysvetliť filozofické učenie J. Locka v oblasti t. poznania a učení o štáte</p> <p>Opísať hlavné znaky osvietenstva Charakterizovať anglické osvietenstvo Objasniť prínos učenia D. Huma, jeho skepticizmus a subjektivismus Porovnať odlišnosti anglického a francúzskeho osvietenstva Vysvetliť význam Voltaira pre filozofiu a pre spoločnosť Pochopiť pojem deizmus</p> <p>Objasniť význam učenia Montesquieu a porovnať jeho</p>		<p>Individuálna práca</p> <p>Utvrdzovanie učiva</p>	<p>Osobnostný a sociálny rozvoj</p>
--	--	--	---	--	---	-------------------------------------

<p>Analyzovať problémy Vedieť vyjadriť svoj názor</p>		<p>Politické učenie J.J. Rousseaua</p> <p>Filozofia osvietenstva v diele I. Kanta</p> <p>Heglova idealistická filozofia</p> <p>Poklasická filozofia 2.pol.19.storočia</p> <p>Pozitivismus A. Comta</p> <p>Filozofia Kierkegaarda</p> <p>Filozofia k. Marxa</p> <p>Filozofia 20.storočia</p> <p>Existencializmus J.P.</p>	<p>teóriu deľby štátnej moci s Lockovým prístupom Zdôvodniť prínos encyklopedistov, najmä D.Diderota pre rozvoj vedy a myslenia Vysvetliť politické názory J.J.Rousseaua v diele Spoločenská zmluva</p> <p>Vysvetliť podmienky vzniku nemeckého osvietenstva Porozumieť podstatným otázkam Kantovej filozofie Vysvetliť teóriu poznania v diele Kritika čistého rozumu Pochopiť etickým otázkam nastoleným Kantom v Kritike praktického rozumu Charakterizovať podstatu Heglovej idealistickej filozofie Porovnať Heglovo nazeranie na svet s idealizmom Platóna Zistiť, ktoré myšlienky nemeckých filozofov ovplyvnili štúrovcov</p> <p>Objasniť scientistický a antropologický smer filozofie 19.storočia Charakterizovať podstatu pozitivismu A.Comtea,</p>		<p>Práca s textom Písomka</p>	<p>Multikultúr na výchova</p>
---	--	--	--	--	-----------------------------------	-------------------------------

	Religionistika	<p>Sartra</p> <p>Filozofia jazyka Wittgesteina</p> <p>Prvky náboženstva Svetové náboženstvá</p>	<p>Vysvetliť filozofiu existencie S. Kierkegarda, Pochopiť materialistické chápanie dejín K.Marxa</p> <p>Posúdiť existencializmus J.P.Sartra , Porozumieť základným otázkam filozofie jazyka L.Wittgensteina, Osvojiť si pojmy lingvistika , sémantika a pragmatika</p> <p>Poznať jednotlivé prvky náboženstva – viera , symboly a praktiky , pochopiť základné znaky buddhizmu a islamu, uviesť rozdiel medzi náboženstvom , sektou a kultom</p>	3	<p>Frontálne vyučovanie</p> <p>Vypracovanie prezentácie</p>	Mediálna výchova
--	----------------	---	---	---	---	------------------

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre občiansku náuku.